

ISTORIJOS BANDOMOJO EGZAMINO APŽVALGA

Informacija apie bandomąjį egzaminą

Projekto „Egzaminatorius.lt BANDOMASIS“ istorijos bandomasis egzaminas vyko 2016 m. kovo 6 d. nuo 9.00 ryto iki 21.00 vakaro.

Dalyvauti bandomajame egzamine **užsiregistravo 5128 dalyviai**. Visą **užduotį atliko 4056 dalyviai**. Tarp užsiregistravusiųjų buvo įvairaus amžiaus dalyvių: pradedant 5-okais ir baigiant tėvais ir mokytojais.

Šis projektas buvo skirtas 11-12 klasių mokiniams, todėl išsamiau panagrinėkime šią grupę. Užduotį atliko **3377 vienuoliktų ir dvyliktų** klasių mokiniai: 2553 dvyliktokai ir 824 vienuoliktokai. Įsivertinimo užduotį atliko **459 mokyklų** mokiniai iš 59 savivaldybių. **Aktyviausiai bandomajame egzamine dalyvavo Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybių mokiniai** – po 12 % visų dalyvių. Kiek mažiau dalyvių buvo iš Panevėžio (5,7 % visų dalyvių) ir Šiaulių (4,4 % visų dalyvių) miestų savivaldybių.

Mokiniai atliko užduotį, sudarytą iš 60 klausimų. Užduoties matrica, struktūra ir vertinimas buvo parengti remiantis valstybinio istorijos brandos egzamino programa ir sistemos www.egzaminatorius.lt galimybėmis. Klausimai buvo atrinkti iš sistemos www.egzaminatorius.lt užduočių bazės, remiantis istorijos brandos egzamino programoje nurodytais kiekybiniais parametrais (turinio sritis, gebėjimų sritis, mokymosi kursas, sunkumas) ir užduoties kokybės parametrais: sunkumu ir skiriamąja geba. Dalis klausimų buvo sukurti specialiai šiam bandomajam egzaminui.

I-ojoje egzamino dalyje buvo pateikti klausimai su vienu teisingu pasirinkamuoju atsakymu. II-ojoje dalyje pateikiami klausimai su dviem pasirinkamaisiais atsakymais. Abiejose dalyse buvo klausimų, į kuriuos reikėjo atsakyti remiantis istorijos šaltiniu. III-iojoje dalyje buvo pateikti klausimai, susiję su žemėlapiu ar su kitais istorijos šaltiniais. Mokiniai turėjo priskirti pasirinktus atsakymus šaltiniuose minimiems objektams.

Maksimali taškų suma, kurią buvo galima surinkti teisingai atlikus visas užduotis – 100 taškų. Norint pasiekti patenkinamąjį pasiekimų lygį, reikėjo surinkti mažiausiai 16 taškų. Užduotį mokinys galėjo atlikti tik vieną kartą, o jos atlikimui buvo skirta 2 val. Užduotys buvo vertinamos automatiškai pagal iš anksto į sistemą įvestus teisingus atsakymus ir taškus.

12-ą klasių mokinių rezultatų analizė

Pasikeitusi tendencija: taikymo ir problemų sprendimo užduotys atliktos geriau nei žinių ir supratimo gebėjimus tikrinančios užduotys

Užduotį atliko 2553 dvyliktokai. Istorijos bandomojo egzamino užduoties surinktų taškų **vidurkis (49,8)** yra mažesnis nei 2015 metų bandomojo egzamino vidurkis (59,01). Kita vertus, jis lenkia ypač prastais mokinių rezultatais pasižymėjusio 2014 metų istorijos brandos egzamino surinktų taškų vidurkį (35,88), ir yra artimas ypač gerais mokinių rezultatais pasižymėjusio **2015 metų istorijos egzamino surinktų taškų vidurkiui (51,4)**. Didžiausias gautas įvertinimas – **99 taškai**.

Pagal pasiekimų lygius surinkti taškai pasiskirsto taip:

Pasiekimų lygis	Dalyvių skaičius	Procentai
Nepasiektas patenkinamasis pasiekimų lygis (iki 16 taškų)	88	3,4 %
Patenkinamasis pasiekimų lygis (nuo 16 iki 41 taškų)	696	27,3 %
Pagrindinis pasiekimų lygis (nuo 42 iki 78 taškų)	1643	64,4 %
Aukštesnysis pasiekimų lygis (nuo 79 iki 100 taškų)	126	4,9 %

Lyginant su 2015 m. bandomojo egzamino rezultatais, panaši dalis dvyliktokų nepasiekė patenkinamo pasiekimų lygio ir pademonstravo pagrindinio pasiekimų lygio rezultatus. 2015 m. bandomajame egzamine mokinių, kurie pasiekė patenkinamą lygį, dalis sudarė 15,5 %, o 2016 m. bandomajame egzamine ši dalis ženkliai išaugo ir siekė 27,3 %. Aukštesnįjį pasiekimų lygį pasiekė tik 4,9 % atlikusių užduotį, o 2015 m. bandomajame egzamine ji sudarė net 16,1 %.

Patenkinamo pasiekimų lygio rezultatų dalis išaugo dėl dvyliktokų ištvėrmės stokos. Tai rodo ir bendras egzaminą pradėjusių ir jo nebaigusių skirtumas (5,5 %), ir bandymų atlikti užduotis skaičiaus mažėjimas tolygiai jų pateikimo tvarka. Pirmųjų užduočių neatliko mažiau nei 1 % egzaminą užbaigusiuju, o paskutinėms 10 dviejų ar trijų taškų vertės užduotims atlikti valios pritrūko daugiau nei kas dvidešimtam mokiniui iš formaliai baigusiuju egzaminą.

Vertinant mokinių pasiekimus, reikėtų atsižvelgti į tai, kad **užduotis buvo vidutinio sunkumo**. Ją sudarė 12 (20 %) lengvų, 38 (63 %) optimalaus sunkumo ir 10 (17 %) sunkių klausimų. Užduotį atlikti mokiniai galėjo jiems priimtinoje aplinkoje, todėl nepatyrė streso, kuris dažnai lydi brandos egzamino metu ir veikia kai kurių mokinių rezultatus. Be to, mokiniai patys nformulavo išsamių atsakymų, o rinkosi variantus iš jau pateiktų – tai palengvino kai kurių klausimų atlikimą. Kita vertus, kai kurių užduočių atlikimą šiek tiek apsunkino valstybiniame brandos egzamine nenaudojamos formos – dviejų teisingų atsakymų pasirinkimas ir objektų priskyrimas, surikiavimas pagal užduotą sąlygą.

Kokios temos ir užduotys buvo sunkiausios ir lengviausios 12-ųjų klasių mokiniams?

Badomajame egzamine buvo pateiktos užduotys, apimančios visas brandos egzamino programoje nurodytas turinio ir veiklos sritis bei gebėjimus. Nustatyti bendrą tendenciją apie geriausiai išmoktas ir prasčiausiai žinomas temas yra sudėtinga, nes „sunkios“ ir „lengvos“ užduotys išsiskirstė įvairiose turinio teminėse srityse. Tarp 12 lengvų užduočių pateko 4 užduotys, susijusios su vidurinių amžių istorija, 3 – su naujųjų amžių, 5 – su XX-XXI amžių istorija. 10 sunkių užduočių turinio sandara tokia: 6 užduotys – iš XX-XXI a. istorijos, 2 – iš naujųjų amžių istorijos ir 2 – iš vidurinių amžių istorijos.

Be abejo, natūralu, kad **šiuolaikinės istorijos**, ypač paskutinės temos „Šiuolaikinės visuomenės gyvenimas ir Lietuvos visuomenės kaita nepriklausomoje valstybėje“ **žinios turėtų būti silpniausios**, nes šias temas pagal ugdymo programas dvyliktokai mokosi mokslo metų pabaigoje. Tik taip galima būtų paaiškinti pačios sunkiausios užduoties rezultatus. Dviem taškais įvertinta užduotis atrodė taip:

Kurie teiginiai apie kultūros situaciją Lietuvoje po 1990-ųjų yra teisingi?

- A. Sumažėjo leidžiamų knygų tiražai
- B. Pradėtos rengti Pasaulio lietuvių dainų šventės Lietuvoje
- C. Išaugo kino teatrų skaičius
- D. Uždaryti visi sovietinių laikų muziejai

Šią užduotį teisingai atliko tik kas dvidešimtas dvyliktokas. Suprantama, kad klausimai apie sovietinių laikų Lietuvos kultūrą ir jos pokyčius nuo 1990 metų dar tik „laukia savo eilės“ istorijos pamokų XII klasėje plane. Be to, dažniausiai šie klausimai nagrinėjami tik išplėstinio kurso pamokose.

Dvyliktokams lengviausiai sekėsi atlikti pirmosios turinio srities „**Europa ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) visuomenės formavimasis (iki XV a. pab.)**“ klausimus. Kitos šešios sritys nesiskyrė savo lengvumu ar sunkumu. Teisingų atsakymų skaičius jose svyravo nuo 43,21 % iki 48,89 %, o pagal surinktų taškų vidurkį – nuo 42 % iki 54 %.

Šiomet, skirtingai nuo praėjusių metų bandomojo egzamino, išnyko ryškesnis skirtumas tarp veiklos sričių, susijusių su mąstymo gebėjimų lygiais (žinios ir supratimas, žinių taikymas, problemų sprendimas). Skaičiuojant surinktų taškų vidurkius, rezultatai pagal tikrinamus gebėjimus pasiskirstė taip: vidutiniškai **daugiausia (56 %)** galimų taškų surinkta **atliekant taikymo užduotis, mažiausia (41%) galimų taškų – atliekant žinių ir supratimo** reikalaujančias užduotis. Atsakydami į **problemų sprendimo** klausimus, dvyliktokai vidutiniškai **pelnę 50 % galimų taškų**. Taigi, negalima teigti, kad kaip ir pernai, lengviausios užduotys buvo tos, kurios reikalavo tik žinojimo. 2016 m. bandomajame egzamine žinios ir supratimas tapo didžiausia kliūtimi pasiekti aukštų rezultatų. Tai galima paaiškinti tuo, kad dvyliktokai jau pakankamai pasirengę daryti logines išvadas, lyginti, analizuoti medžiagą, kai yra pateikta visa reikalinga informacija. Specifinių istorijos žinių bandomajame egzamine dalyvavusiems dvyliktokams šiek tiek trūksta. Tai aiškiai demonstruoja ir anksčiau paminėta pati sunkiausioji egzamino užduotis.

Bandomajame egzamine **nebuvo ryškaus skirtumo tarp skirtingų mokymosi kursų – bendrojo ir išplėstinio – užduočių atlikimo rezultatu**. Skaičiuojant pagal atsakytus klausimus, bendrojo kurso klausimų rezultatyvumas – 50,18 %, o išplėstinio – 45,49 %. Tačiau paskaičius vidutiniškai surinktus taškus, abu kursai net susikeitė vietomis: bendrojo kurso taškų vidurkis siekė tik 48 %, o išplėstinio kurso – 50 %. Įvykęs neįprastas pasikeitimas vietomis gali būti interpretuojamas dvejopai. Pirma, išplėstinio kurso dalyje buvo didesnis dviem ir trimis taškais vertinamų užduočių lyginamasis svoris. Todėl daugelis teisingų atsakymų stipriau didino ir surenkamų taškų vidurkį. Antra, bendrojo kurso dalyje buvo daugiau žinojimo ir supratimo reikalavusių užduočių. O šiemet, kaip jau minėta, žinios nebuvo egzamine dalyvavusių dvyliktokų stiprioji pusė. **Gal tai reiškia, kad po truputį sklaidosi mitas, jog mūsų mokiniai mokomi tik žinių, žino daug istorinių faktų, tik nemoka pasinaudoti turimomis žiniomis?**